

การกำหนดหัวข้อทำวิจัยทางนิติศาสตร์

เจนพล ทองยี่น*

๑. บทนำ

การวิจัย หมายถึง การค้นคว้าเพื่อหาข้อมูลอย่างถี่ถ้วนตามหลักวิชาโดยมีการค้นหา (Finding) ความเป็นจริง (Fact, Law, Theory) อย่างเป็นระบบ (Systematically)^๑ หรือกระบวนการที่มีระบบ แผนสำหรับการแสวงและพัฒนางองค์ความรู้ (เบสท์:Beat,๑๙๕๙)^๒ และการค้นหาข้อเท็จจริงดังกล่าว ต้องทำเพื่อนำมาตอบปัญหาที่ตั้งไว้^๓ เท่านั้น

ในการค้นหาความจริงหรือองค์ความรู้ใหม่ (Body of knowledge) ดังกล่าว มักใช้วิธีการแสดง ความเป็นเหตุเป็นผลในการค้นหาความจริงได้ ๒ ลักษณะ^๔ คือ

๑. การใช้เหตุผลแบบอนุมานหรือนิรนัย (deductive reasoning) หมายถึง วิธีการใช้เหตุผลที่ ดำเนินจากส่วนรวมไปหาส่วนย่อย ซึ่งเป็นการใช้ข้อเท็จจริงหลักแนวคิด ทฤษฎีหรือกฎหมายทางวิทยาศาสตร์ หรือทางวิชาการที่มีอยู่ก่อนมาอธิบายเหตุการณ์ และในการสร้างข้อสรุปเกี่ยวกับเหตุการณ์นั้น มีส่วน ประกอบในการใช้เหตุผลอยู่ ๓ ส่วน คือ

* อาจารย์ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

^๑ สุมาลี วงษ์วิจิตต์, เอกสารประกอบคำบรรยายกระบวนการวิชาการศึกษานิติศาสตร์ ,หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต ภาคพิเศษ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, มปป., หน้า ๕๔.

^๒ สุวิมล ตีรภานันท์, ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ(กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๙), หน้า ๕.

^๓ สุภางค์ จันทวานิช, วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๒.

^๔ สุวิมล ตีรภานันท์, เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒.

^๕ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ (กรุงเทพมหานคร: บริษัทนานมีบุ๊คส์ จำกัด, ๒๕๔๖), หน้า ๕๙๐.

๑.๑ ข้อเท็จจริงหลัก (major premise)

๑.๒ ข้อเท็จจริงรอง (minor premise)

๑.๓ ข้อสรุป (conclusion)

ตัวอย่าง

ข้อเท็จจริงหลัก : ทุกคนเกิดมาต้องตาย

ข้อเท็จจริงรอง : นายดำเป็นคน

ข้อสรุป : ดังนั้น นายดำต้องตาย

๒. การใช้เหตุผลแบบอุปมานหรืออุปนัย (inductive reasoning) หมายถึง วิธีการใช้เหตุผลที่ดำเนินจากส่วนย่อยไปหาส่วนรวม^๖หรือการนำข้อเท็จจริงย่อยมาวิเคราะห์เป็นข้อสรุปหลัก ซึ่งจะดำเนินการตรงข้ามกับแบบนิรนัย

ตัวอย่าง

กรณีที่ ๑ นายดำไม่อ่านหนังสือจึงสอบตก

กรณีที่ ๒ นายแดงไม่อ่านหนังสือจึงสอบตก

กรณีที่ ๓ นายขาวไม่อ่านหนังสือจึงสอบตก

สรุปได้ว่า คนไม่อ่านหนังสือทำให้สอบตก

๓. การจำแนกสาขาการวิจัย

การวิจัยแบ่งออกเป็น ๒ สาขาวิชา คือ การวิจัยทางวิทยาศาสตร์และการวิจัยทางสังคมศาสตร์

๒.๑ การวิจัยทางวิทยาศาสตร์ (Scientific research) หมายถึง การสำรวจ วิเคราะห์ ทดลองอย่างมีระบบและเป็นขั้นตอนด้วยอุปกรณ์หรือวิธีพิเศษ เกี่ยวกับธรรมชาติ สิ่งมีชีวิต ปรากฏการณ์ธรรมชาติ ตลอดจนสิ่งที่มนุษย์ได้สร้างสรรค์ขึ้นมาด้วยความรู้ หรือประสบการณ์ เพื่อเสนอความรู้ใหม่เพื่อสุขภาพอนามัย ความผาสุก และความเจริญก้าวหน้าของมนุษยชาติ ได้แก่ สาขาวิทยาศาสตร์กายภาพและคณิตศาสตร์ เช่น ฟิสิกส์ คณิตศาสตร์ สาขาวิทยาศาสตร์ เช่น คัลยศาสตร์ รั้งสีวิทยา สาขาวิทยาศาสตร์เคมีและเภสัช เช่น อินทรีย์เคมี เภสัชศาสตร์ สาขาเกษตรศาสตร์และ

^๖ ราชบัณฑิตยสถาน, เรื่องเดิม, หน้า ๑๓๘๖.

ชีววิทยา เช่น สัตวศาสตร์ วนศาสตร์ สาขาวิศวกรรมศาสตร์และอุตสาหกรรมวิจัย เช่น วิศวกรรมชลประทาน วิศวกรรมไฟฟ้า เป็นต้น

๒.๒ การวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Social research) หมายถึง การวิจัยที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และพฤติกรรมของมนุษย์ เช่น การวิจัยด้านปรัชญา สังคมวิทยา ศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ เป็นต้น โดยมีกระบวนการแสวงหาความรู้ ข้อเท็จจริงด้วยวิธีการที่เป็นระบบ มีแบบแผนตามแนวทางของวิธีการทางวิทยาศาสตร์เพื่อให้ได้ความรู้ หรือข้อเท็จจริงที่เป็นคำตอบที่ถูกต้องของประเด็นปัญหาที่ต้องการศึกษา ได้แก่ สาขาปรัชญา สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ สังคมวิทยา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ บริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ และการศึกษา เป็นต้น^๗

๓. ประเภทการวิจัย

การวิจัยไม่ว่าการวิจัยทางวิทยาศาสตร์หรือการวิจัยทางสังคมศาสตร์ อาจจำแนกประเภทการวิจัยได้หลายประเภททั้งนี้ขึ้นอยู่กับหลักเกณฑ์ในการจำแนก แต่ในเอกสารนี้จะนำมากล่าวเท่าที่จำเป็น และนิยมใช้กันแพร่หลายในปัจจุบัน ได้แก่ การแบ่งประเภทวิจัยตามประโยชน์การใช้และการแบ่งตามชนิดของข้อมูล

๓.๑ แบ่งตามประโยชน์ของการใช้ ได้แก่^๘

๓.๑.๑ การวิจัยพื้นฐาน (Basic research) เป็นการวิจัยที่มีมุ่งศึกษาความรู้ใหม่เพื่อพัฒนาทฤษฎีแนวคิด โดยยังไม่มีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนของการนำไปใช้ บางที่เรียก การวิจัยบริสุทธิ์ (Pure research) หรือการวิจัยเชิงทฤษฎี (Theoretical research) เพราะเป็นการวิจัยที่แสวงหาความรู้ใหม่เพื่อสร้างเป็นทฤษฎี หรือเพื่อเพิ่มพูนความรู้ต่าง ๆ ให้กว้างขวางสมบูรณ์ยิ่งขึ้นโดยมิได้คำนึงว่าความรู้นั้นจะนำไปแก้ปัญหาใดได้หรือไม่ เช่น ภาวะผู้นำในองค์กร การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กวัยรุ่น

^๗ สุวิมล ติรภานนท์, เรื่องเดียวกัน, หน้า ๖.

^๘ สุวิมล ติรภานนท์, เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๓.

๓.๑.๒ การวิจัยประยุกต์ (Applied research) เป็นการวิจัยที่มีจุดมุ่งหมายในการนำผลที่ได้หรือข้อค้นพบไปใช้ให้เกิดประโยชน์ เช่น การศึกษาแนวทางการใช้กระดาษสาในหัตถกรรมพื้นบ้าน

๓.๑.๓ การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) เป็นงานวิจัยที่มีวิธีการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยจากปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการทำงาน แต่มีลักษณะพิเศษตรงที่เป็นการทำการวิจัยควบคู่กับการปฏิบัติงาน และเป็นการวิจัยที่มีลักษณะวงจรตามด้วยวงจรอย่างต่อเนื่อง แต่ละวงจรถูกประกอบด้วยการวางแผน การปฏิบัติตามแผน การประเมินผลและการสะท้อนผลที่ได้ไปสู่การวางแผนใหม่ เช่น การวิจัยเพื่อปรับปรุงการผลิตในทางอุตสาหกรรม การศึกษาแนวทางการดำเนินงานทางธุรกิจของกิจการอุตสาหกรรมในครัวเรือน การวิจัยในชั้นเรียนเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน เป็นต้น

๓.๒ แบ่งตามชนิดของข้อมูล ได้แก่^๔

๓.๒.๑ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เป็นการวิจัยที่รวบรวมข้อมูลที่เป็นคุณลักษณะ (characteristic) หรือคุณลักษณะ(attribute)หรือสถานการณ์ (situation) ไม่สามารถแจกแจงและใช้เทคนิคทางสถิติมาวิเคราะห์ข้อมูล แต่เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยอาศัยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณลักษณะ เช่น การศึกษาภาวะโภชนาการของชาวเขาในจังหวัดเชียงราย

๓.๒.๒ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) เป็นการวิจัยที่มุ่งศึกษาข้อมูลที่เป็นปริมาณสามารถแจกแจงได้ และอาศัยเทคนิคทางสถิติมาช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูล เช่น การศึกษาปริมาณเงินหมุนเวียนในระบบธุรกิจอสังหาริมทรัพย์

๔. การวิจัยทางนิติศาสตร์

การวิจัยทางนิติศาสตร์ คือ การค้นคว้าสอบสวนและเสนอผลของงานทางนิติศาสตร์ โดยเน้นการวิจัยเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำพิพากษา เอกสารทางประวัติศาสตร์ทางกฎหมาย หรือปรากฏการณ์ทางกฎหมาย เป็นต้น

^๔ สุวิมล ติरणันท์, เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๖.

การวิจัยทางนิติศาสตร์โดยส่วนใหญ่นิยมวิจัยในรูปแบบเอกสารและใช้ข้อมูลเอกสารเป็นหลัก^{๑๐} หรือการวิจัยเอกสาร (Document research) อันเป็นการวิจัยในทางสังคมศาสตร์และการวิจัยเชิงคุณภาพด้วย^{๑๑} แต่บางครั้งถ้าเป็นการวิจัยกฎหมายเชิงพฤติกรรมศาสตร์ (Behavioral Legal Research) ก็สามารถนำการวิจัยเชิงปริมาณมาใช้ได้^{๑๒} เช่น การวิจัยความแตกต่างของปัจเจกบุคคลของผู้พิพากษาไทยที่มีอิทธิพลต่อจุดประสงค์การลงโทษในคดีอาญา เป็นต้น

ตามพระราชบัญญัติสภาวิจัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๒ มาตรา ๑๗ กำหนดให้สภาวิจัยแห่งชาติ มีสาขาวิชาการ ๑๐ สาขา ได้แก่ (๑) วิทยาศาสตร์กายภาพและคณิตศาสตร์ (๒) วิทยาศาสตร์การแพทย์ (๓) วิทยาศาสตร์เคมีและเภสัช (๔) เกษตรศาสตร์และชีววิทยา (๕) วิศวกรรมศาสตร์และอุตสาหกรรมวิจัย (๖) ปรัชญา (๗) นิติศาสตร์ (๘) รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (๙) เศรษฐศาสตร์ (๑๐) สังคมวิทยา ดังนั้น สาขาวิชานิติศาสตร์จึงเป็นสาขาวิชาการหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในสภาวิจัยแห่งชาติตั้งแต่นั้น

ในขณะที่เดียวกันแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔) ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างธรรมาภิบาล ได้กำหนดให้มีการบริหารจัดการประเทศการปฏิรูปกฎหมาย กระเบียบ และขั้นตอนกระบวนการเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเพื่อสร้างความสมดุลในการจัดสรรประโยชน์จากการพัฒนา โดยเฉพาะกฎหมายเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม กฎหมายที่ลดการใช้ดุลพินิจของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ให้มีน้อยที่สุด รวมทั้งสร้างความเข้มแข็งของกลไกการบังคับใช้กฎหมายที่เอื้อต่อผู้ประกอบการขนาดเล็ก และผู้ประกอบการใหม่ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องวิจัยสร้างองค์ความรู้ใหม่ทางกฎหมายเพื่อพัฒนาประเทศชาติต่อไป

๕. การกำหนดหัวข้อวิจัยทางนิติศาสตร์

นักศึกษากฎหมายส่วนใหญ่มีความรู้ทางทฤษฎีความหมายและความสำคัญของการวิจัยทางนิติศาสตร์แล้วข้างต้นแล้วเป็นอย่างดี แต่พอจะลงมือเขียนวิจัยไม่รู้จะเริ่มต้นทำวิจัยอย่างไรดี ทั้ง ๆ ที่หลายคนมีความรู้กฎหมายเป็นอย่างดี เพื่อประโยชน์แก่ท่านผู้อ่านที่เป็นนักศึกษากฎหมายกำลัง

^{๑๐} สุมาลี วงษ์วิจิตต์, เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๖.

^{๑๑} สุวงศ์ จันทวานิช, เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๐๗.

^{๑๒} ไพจิตร สวัสดิ์สาร, ระเบียบวิธีวิจัยทางกฎหมาย (กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, ๒๕๔๔), หน้า ๓๔.

ศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาอยู่ในขณะนี้ ผู้เขียนขอนำความรู้ที่ได้จากบูรพาจารย์สองท่านมาอธิบายพอเป็นทางในการกำหนดหัวข้อวิจัย ดังนี้^{๓๓}

ในการเขียนงานวิจัย สิ่งสำคัญอันดับแรก คือ ผู้วิจัยจะต้องมี “หัวข้อการวิจัย” (Topic) การจะได้มาซึ่งหัวข้อวิจัย ไม่ใช่หนึ่งนึกหนึ่งคิดแล้วจะกำหนดเป็นหัวข้อได้ ในการกำหนดหัวข้อวิจัย ผู้วิจัยควรเริ่มต้น ดังนี้

๑. ควรเริ่มต้นจากการที่ผู้วิจัยมีความสนใจ สงสัย หรือทราบทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่ง หรือหลักกฎหมายหนึ่ง ๆ หรือได้มีแนวคิดในเรื่องที่น่าสนใจนั้น ๆ จากนั้นก็จะเกิดความรู้สึกอยากรู้อยากเห็นในเรื่องที่สนใจนั้นขึ้น และต้องการรู้คำตอบเกี่ยวกับเรื่องที่สนใจ หรือสงสัยนั้น ที่ภาษาวิจัยเรียกว่า “ปรากฏการณ์”(Phenomena)

ดังนั้น จุดเริ่มต้นจึงควรต้องเป็นการให้ความสนใจใน “หัวข้อเรื่อง” (Subject) ที่ตนต้องการศึกษา ก่อน โดยให้กำหนดเป็นหัวข้อกว้าง ๆ ไว้เท่านั้น ซึ่งหัวข้อนี้ ไม่ใช่ “หัวข้อการวิจัย” (Topic) ในการวิจัย แต่หัวข้อจะนำมาซึ่งหัวข้อในที่สุด

“หัวข้อเรื่อง” ที่เลือกควรจะเป็นหัวข้อที่ผู้วิจัยมีความสนใจ หรือมีองค์ความรู้ในเรื่องนั้นอยู่บ้างพอสมควรที่จะเป็นฐานความคิดให้นำไปต่อยอดได้ รวมทั้งมี “แนวคิด” (Idea) และ “ทฤษฎี” หรือ “หลักกฎหมาย” (Theory/Law) เกี่ยวกับหัวข้อนั้นอยู่ด้วย นอกจากนี้ หัวเรื่อง ควรจะเป็นเรื่องที่ทันสมัย มีคุณค่า และอยู่ในส่วนที่เกี่ยวกับการทำงานหรือการปฏิบัติงานอยู่ เพราะจะทำให้สามารถหาข้อมูลได้ง่าย

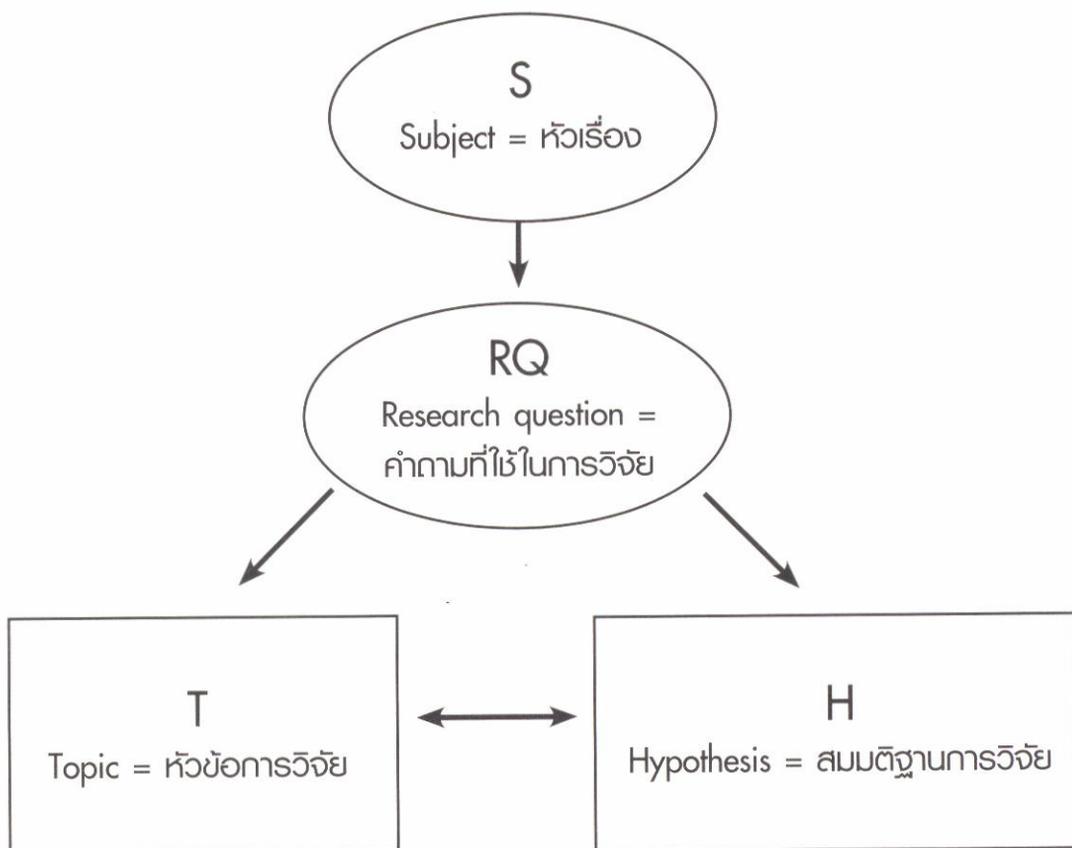
๒. เมื่อได้เลือก “หัวข้อเรื่อง” เป็นแกนหลักสำหรับเริ่มต้นทำวิจัยแล้ว จึงเริ่มคิดต่อว่า ภายใต้หัวข้อที่สนใจนั้น มีข้อสงสัยอะไรที่น่าศึกษาหรือต้องการทราบถึงคำตอบของข้อสงสัยนั้น ซึ่งข้อสงสัยเช่นว่านี้ เรียกว่า “คำถามที่ใช้ในการวิจัย” (Research Question--RQ)

ในการตั้ง RQ จะทำให้ได้ภาพของโครงการวิจัยอย่างคร่าว ๆ เพราะจะเป็นตัวนำไปสู่การดำเนินการวิจัยต่อไปตามคำถามที่ได้ตั้งไว้ โดยให้เขียนไว้อย่างสั้น ๆ และชัดเจน โดยพยายามให้เป็นคำถามที่เน้นประเด็นใหญ่ ๆ ประเด็นเดียวแล้วค่อยแตกคำถามออกเป็นประเด็นย่อย

^{๓๓} ผู้เขียนนำแนวทางการวิจัยที่ได้รับการอบรมสั่งสอนจากรองศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี วงษ์วิฑิต อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ และรองศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล ตีรพานันท์ อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

การตั้งคำถามในการวิจัย (RQ) อาจทำได้หลายทาง ขึ้นอยู่กับความต้องการอยากได้ความรู้ของผู้ศึกษา ทั้งนี้อาจกำหนดรูปแบบ เช่น เรื่องความไม่แน่นอนหรือไม่สอดคล้องระหว่างทฤษฎี/หลักกฎหมาย หรือกฎเกณฑ์ เรื่องความขัดแย้งระหว่างทฤษฎี หลักกฎหมาย หรือกฎเกณฑ์ เรื่องความไม่สอดคล้องกันระหว่างทฤษฎี เป็นต้น

๓. เมื่อได้คำถามที่ใช้ในการวิจัย หรือ RQ แล้ว ก็จะสามารถตั้งชื่อ "หัวข้อการวิจัย" (Topic) ได้ง่ายและตรงกับเรื่องที่ต้องการศึกษา และในขณะเดียวกัน RQ ที่ตั้งไว้ก็สามารถนำไปสู่การตั้ง "สมมติฐานการวิจัย" (Hypothesis) ได้ อย่างชัดเจน ตรงประเด็น กับเรื่องที่ต้องการศึกษา ทั้งนี้ ต้องให้ทั้งสามส่วนนี้มีความสัมพันธ์ซึ่งกัน ไม่ออกนอกเรื่อง นอกกรอบของ "หัวเรื่อง" ที่ตั้งไว้ ดังรูปภาพ^{๑๔}

^{๑๔} สุมาลี วงษ์วิทิต, เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๕-๕๗.

ตัวอย่าง :

- S - - ทรัพย์สินทางปัญญา
- RO - - การลงนามในความตกลงเขตการค้าเสรี (FTA) มีผลกระทบต่อกฎหมายสิทธิบัตรอย่างไร?
- T - - ผลกระทบของการลงนามในความตกลงเขตการค้าเสรี (FTA) ที่มีต่อกฎหมายสิทธิบัตร
- H - - การลงนามในความตกลงเขตการค้าเสรี (FTA) มีผลกระทบต่อกฎหมายสิทธิบัตรในประเด็นเรื่อง (๑) ความคุ้มครองสิทธิบัตรยา (๒) อายุความคุ้มครองสิทธิบัตร(๓) การทำสัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิ (๔) การคุ้มครองผู้บริโภค

ตัวอย่างหัวข้อการวิจัย (Topic): การลงโทษทางวินัยข้าราชการตำรวจ ตำรวจกับการควบคุมฝูงชน ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานตำรวจเกี่ยวกับการควบคุมผู้ชุมนุมในที่สาธารณะโดยสงบ ปัญหาและอุปสรรคการบังคับใช้ พ.ร.บ. คนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ การดำเนินคดีตามคำขอตขอของผู้ต้องหา การประกันภัยความรับผิดชอบในวิชาชีพวิศวกรรม: ศึกษาเฉพาะกรณีวิชาชีพวิศวกรรมโยธา ปัญหาการบังคับใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย สิทธิในการทำแท้งของหญิงมีครรภ์ที่ติดเชื้อเอชไอวี เป็นต้น^{๙๕}

๖. การตรวจสอบหัวข้อการวิจัยทางนิติศาสตร์

การได้มาซึ่งหัวข้อการวิจัยดังกล่าวจะพบว่า ต้องมีการศึกษาค้นคว้าเอกสารหรือทบทวนวรรณกรรม(Review Literature)เบื้องต้นก่อนเสมอ เพื่อซักซ้อมความเข้าใจในข้อมูลการวิจัยและตรวจสอบความซ้ำซ้อนของหัวข้อและเนื้อหา และเมื่อได้หัวข้อการวิจัยแล้ว เพื่อความไม่ประมาทในการทำวิจัย ผู้วิจัยควรตรวจสอบความเป็นไปได้ของการวิจัยคร่าว ๆ ก่อน ตามหัวข้อต่อไปนี้^{๙๖}

๑. ปัญหาสามารถหาคำตอบได้
๒. มีความสำคัญในสาขาวิชานิติศาสตร์

^{๙๕} <http://dcms.lib.ru.ac.th> แหล่งค้นคว้าเพิ่มเติม เช่น <http://tdc.thailis.or.th/tdc/advance.php>

^{๙๖} สุวิมล ติรภานันท์, เอกสารประกอบการบรรยายวิชาการระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ เรื่อง การวิจัยเอกสาร (Document Research) วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๑ โครงการศูนย์ปฏิบัติการทางสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, หน้า ๓-๕. (ผู้เขียนได้ปรับปรุงข้อความบางส่วน)

๓. ใช้ภาษาที่เหมาะสมในการตั้งประเด็นปัญหาการวิจัย

๔. มีเข้าใจในหัวข้อที่ทำวิจัยเป็นอย่างดี

๕. มีความสำคัญในสถานการณ์ปัจจุบัน

๖. หัวข้อวิจัยมีความเป็นเหตุเป็นผล

๗. สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่ทำวิจัยได้

๘. เนื้อหาในหัวข้อวิจัยมีความสอดคล้องกัน

หากตรวจสอบแล้วพบว่า หัวข้อการวิจัยที่ตั้งขึ้น มีคุณสมบัติครบทั้งแปดประการ จึงถือได้ว่า หัวข้อวิจัยดังกล่าวเป็นหัวข้อวิจัยที่ดี ที่ควรลงมือทำวิจัยตามระเบียบวิจัยต่อไป

๗. บทสรุป

การตั้งข้อวิจัย ผู้วิจัยควรมีการศึกษาข้อมูลในปรากฏการณ์ (Phenomena) ที่สนใจในสังคม ก่อน โดยการกำหนดหัวเรื่อง (S) ขั้นตอนต่อมาคือความสงสัยใคร่รู้เรื่องใด (RO) แล้วค่อยกำหนดหัวข้อวิจัย (T) ในขั้นต่อมาและเพื่อเมื่อได้ทำการวิจัยแล้วควรมีการตรวจสอบความเป็นไปได้ของหัวข้อการวิจัยดังกล่าวด้วย

หนังสืออ้างอิง

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๒. กรุงเทพมหานคร: บริษัท นานมีบุ๊คส์ จำกัด, ๒๕๕๖.

ไพจิตร สวัสดิสาร. ระเบียบวิธีวิจัยทางกฎหมาย. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, ๒๕๕๔.

สุมาลี วงษ์วิชิต, เอกสารประกอบคำบรรยายกระบวนวิชาการศึกษาอิสระ, หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต ภาคพิเศษ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, มปป.

สุวิมล ทิรกานนท์. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ : แนวทางสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๙.

สุภางค์ จันทวานิช. วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๒.